

Projevy lásky a milostných citů ve vybraných staroseverských rodových ságách

Denisa Bohunická

Posudek vedoucí práce

Předkládaná práce analyzuje tři ságy, které téma milostných citů ukazují z odlišných perspektiv: Sága o lidech z Lososího údolí je často studována pro svou ženskou perspektivu, Sága o Gíslim je příběhem o věrné manželské lásce v nepříznivých podmínkách, a Sága o pobratimech, patřící mezi ságy o skaldech, ukazuje lásku mileneckou, kterou hlavní protagonista v duchu daného žánru není ochoten či schopen proměnit v trvalý vztah.

Naratologická analýza těchto textů i použití sekundární literatury je adekvátní stanovenému cíli. Oceňuji, že autorka zahrnuje nejen projevy pozitivní, ale i negativní, kam řadí žárlivost, nešťastné manželství nebo uraženou ješitnost a pomstu. Po stránce formální rozlišuje, zda text informaci zprostředkovává pomocí komentáře vypravěče, sledem události či přímou řečí postav. Pro vědecké zhodnocení projevů emocí by bylo třeba pracovat se sémantickými poli staroseverských výrazů (např. *ást*), ale na bakalářské úrovni to není podmínkou. Autorka prokázala, že je schopna pracovat s literárním textem, rozlišovat formální a obsahovou rovinu a ponořit se do kulturně i historicky vzdáleného kontextu.

Tabulky přehledně ukazují specifičnost jednotlivých ság (např. vypravěč Ságy o pobratimech se zdržuje komentářů) a jsou dobrým argumentem proti klasickému tvrzení o objektivitě stylu ság, kde je vypravěč neutrální: zejména v Sáze o lidech z Lososího údolí je komentářů, včetně vzhledu do nitra postav mnoho. Mám k nim jedinou poznámku, a totiž že následující příklady bych zařadila mezi komentáře vypravěče, ne popis děje:

*a láska mezi oběma mladými lidmi jim v tom nebránila
protože to byla chytrá a výmluvná žena.*

K diskuzi při obhajobě je se dotknout otázky, která nijak práci neovlivňuje, je pouze zmíněna při referenci o sekundární literatuře, ale metodologicky je poučná. Jedná se o zacházení s feministickou argumentací, která se vzhledem k tématu práce autorce přirozeně v sekundární literatuře objevila: Např. Sága o pobratimech „podporuje patriarchální rozčlenění, pro které jsou mnohem důležitější muži“ (s. 14) – asi se myslí nadřazenost (je důležité mít podřízené), ale bylo možné se zamyslet nad feministickou argumentací obecně: jde o předem daný přístup k textům, kde se jen hledá jeho potvrzení (či vyvrácení). Klasická naratologie, sledující strukturu textu, umožňuje být více otevřen textu i diskutovat ve stanovených pojmech s jinými badateli.¹

¹ Podobně autorka referuje sekundární literatury slovy, že znásilnění je „bezemoční akt nebo alespoň mu v textech není věnován žádný prostor. To vypovídá o absenci pocitů v kontextu se sexuálním násilím v rodových ságách. Stejně tak hovoří o tom, kdy otcové nabízeli váženým mužům přenocování u své svobodné dcery v posteli, přičemž dívka do toho měla málo co mluvit... To vypovídá o tom, že ženské pocity a emoce byly méně důležité než mužské potěšení.“ (s.14). Snadno lze namítnout, že tématem ság není mužské potěšení, ale status, čest a mocenské boje, a z toho důvodu se neexplikují ani ženské, ani mužské emoce, text se o ně nezajímá. Otázka historicity líčených skutečností je také komplikovaná, ságy jistě vznikly i určitém kulturním kontextu, ale jde o literaturu fiktivní.

Autorka práce se s těmito závěry však neztotožňuje, v závěru se proti nim dokonce vymezuje: „Nicméně moje výsledky bádání ukazují, že ženy a ženské city hrají v rodových ságách velmi důležitou roli a *Sága o pobratimech* je spíše výjimkou.“ (s. 43)

Vytknout lze určité formulační neobratnosti: „V románech a středověké evropské literatuře jsou emoce vyjadřovány ve velkém množství právě slovy a gesty s nimi spjatými, zatímco v ságách jsou tyto pojmy zmiňovány minimální“ (s.12), „Změna pohledu na projevy emocí z mužské perspektivy přináší rytířské ságy, jejichž ústní tradice byla ovlivněna rytířským románem“ (s. 45), ale celkově je styl práce zralý, úsporný, jsou skutečně uvedeny jen informace pro téma relevantní, a to i v úvodu.

Závěr, že více negativních emocí vidíme ne proto, že se lidé na Islandu neměli rádi, ale proto, že příběh vyžaduje konflikt a že tématem ság obecně je jeho řešení a vyjednávání místa ve společnosti (s. 43), ukazuje, že autorka přirozeně pracuje s vědomím, že v různé žánry mají různé naratologické charakteristiky, včetně líčení emocí - a to více než někteří badatelé, které cituje. Oceňuji také nadšení a zájem o problematiku, které jsou z textu viditelné.

Práci navrhuji připustit k obhajobě a navrhuji hodnotit jako **výbornou**.

Marie Novotná, 10.9. 2024